

## **EU; Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle muuttoliikkeen käyttämiseen aseena liittyvien hybridiuhkien torjumisesta ja turvallisuuden vahvistamisesta EU:n ulkorajoilla**

### **Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**

Komissio antoi 11.12.2024 tiedonannon (COM(2024) 570 final) muuttoliikkeen käyttämiseen aseena liittyvien hybridiuhkien torjumisesta ja turvallisuuden vahvistamisesta EU:n ulkorajoilla. Tiedonanto on komission vastine Eurooppa-neuvoston 17.10.2024 antamiin päätelmiin, joissa todettiin, ettei Venäjän ja Valko-Venäjän tai minkään muunkaan maan saa antaa käyttää väärin arvojamme, kuten oikeutta turvapaikkaan. Eurooppa-neuvosto teki myös selväksi, että poikkeukselliset tilanteet edellyttävät asianmukaisia toimia.

Tiedonannon tarkoituksena on antaa tukea ja ohjausta unionin johdetun oikeuden mahdollistamasta liikkumavarasta ja siitä poikkeamisesta tilanteissa, joissa etenkin nk. muuttoliikkeen käytön kohteena olevat jäsenvaltiot voisivat ryhtyä poikkeuksellisiin toimenpiteisiin puolustautuakseen ulkoisilta uhilta. Tiedonannossa komissio esittää myös näkemyksensä siitä, millä edellytyksillä jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisessa tilanteessa kansallisella lainsäädännöllä väliaikaisesti poiketa unionin sääntelystä.

Maahanmuuttajien välineellistämiseen ja hybridiuhkiin liittyvät haasteet sekä niihin vastaaminen yhteisin toimin on Puolan puheenjohtajuuskauden keskeisiä prioriteetteja. Suomi on antanut säännöllisiä tilannekatsauksia ministerineuvostoissa sekä neuvoston eri työryhmissä ja komiteoissa itärajan tilanteeseen liittyen.

### **Suomen kanta**

Suomi yksiselitteisesti tuomitsee maahantulijoiden käyttämisen poliittisen painostuksen välineenä vihamielisen valtion toimesta. Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että jäsenvaltioiden on kyettävä tekemään tarvittavat toimet kansallisen turvallisuutensa, yleisen järjestyksensä ja suvereniteettinsa takaamiseksi.

Suomea kohtaan kohdistettu painostus tai laaja-alainen vaikuttaminen vihamielisen valtion toimesta torjutaan kaikissa tilanteissa toimilla, joilla turvataan alueellinen koskemattomuus, kansallinen turvallisuus ja yhteiskunnan vakaus demokraattista, perustuslain mukaista päätöksentekoa noudattaen.

Suomi pitää erittäin myönteisenä sitä, että komissio antaa ohjausta ja tarjoaa EU-tason ratkaisuja muuttoliikeeseen torjumiseksi ja turvallisuuden vahvistamiseksi EU:n ulkorajoilla. On tärkeää, että komissio esittää tiedonannossa arvionsa siitä, millä edellytyksillä jäsenvaltio voi poikkeuksellisen tilanteen niin vaatiessa kansallisella lainsäädännöllä poiketa unionin johdetusta oikeudesta kansallisen turvallisuuden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi. Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että jäsenvaltioiden toimenpiteiden tulee olla välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja väliaikaisia.

Itärajan turvallisuuden varmistamiseksi ja hybrdivaikuttamiseen vastaamiseksi hyödynetään täysimääräisesti käytettävissä nykyisiä EU:n rahoitusvälineitä. Niin ikään Suomi hyödyntää aloitteellisesti ja tehokkaasti etenkin Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) sekä muiden EU-virastojen tarjoaman operatiivisen tuen täydentäen näin kansallisia voimavaroja.

Suomi on avoin arvioimaan ja selvittämään edelleen erilaisten EU:n yhteisten toimien kehittämistä ja käyttöönottoa vastatakseen yhdessä jäsenvaltioiden ja EU:n instituutioiden kanssa hybrdivaikuttamiseen ja muuttoliikkeen käyttöön aseena. Suomi muistuttaa, että perussopimusten mukaan unionin on kunnioitettava valtion keskeisiä tehtäviä, kuten yleisen järjestyksen ylläpitämistä ja kansallisen turvallisuuden takaamista.

Suomi pitää tärkeinä aloitteita, joilla lisättäisiin rajavalvonnan ja laittoman maahantulon torjunnan ja palautusten tehokkuutta erityisesti tilanteissa, joissa vihamielinen toimija käyttää muuttoliikettä painostuskeinona ja aseena. Niin ikään on tärkeää hyödyntää laaja-alaisesti myös muiden politiikkasektorien tarkoituksenmukaiset EU-tason välineet ilmiön torjumiseksi.

Suomi kannattaa EU:n ja kansainvälisten kumppanien tiivistä yhteistyötä erilaisten hybridiuhkien torjumiseksi, erityisesti tilanteissa, joissa vihamieliset toimijat pyrkivät horjuttamaan demokraattisia instituutioita ja päätöksentekoprosesseja. Jotta EU voisi toimia ennakkoivasti ja yhtenäisesti, painottaa Suomi tarvetta vahvistaa jäsenvaltioiden tiedonvaihtoa ja yhteistyötä vihamielisen vaikuttamisen tunnistamiseksi ja siihen puuttumiseksi.

## **Pääasiallinen sisältö**

### ***1. Haasteet EU:n Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisilla maaulkorajoilla ja uhka unionin turvallisuudelle***

Komissio kuvaa tiedonannossa EU:n Venäjän ja Valko-Venäjän maaulkorajoilla vallitsevaa tilannetta sekä sen vaikutuksia jäsenvaltioiden turvallisuudelle. Komissio katsoo Venäjän ja Valko-Venäjän käyttävän ihmisiä välineenä vihamielisissä teoissa välittämättä heidän haavoittuvuudestaan. Komission mukaan Venäjä ja Valko-Venäjä hyödyntävät hybridisodankäyntiä poliittisena lyömäaseena pyrkien näin horjuttamaan yhteiskuntiemme vakautta ja heikentämään Euroopan unionin yhtenäisyyttä. Komissio katsoo, että tämä vaarantaa niin EU-maiden kansallisen turvallisuuden ja suvereniteetin kuin myös Schengen-alueen turvallisuuden ja eheyden ja siten koko unionin turvallisuuden. Komissio toteaa, että Venäjän ja Valko-Venäjän toimien tarkoituksena on viime kädessä myös heikentää tukea, jota unioni ja sen kansalaiset antavat Ukrainalle sen oikeuteissa itsepuolustustoimissa.

Komission mukaan unionin itäisten ulkorajojen yli laittomasti tulleiden määrä on kasvanut merkittävästi vuoden 2024 aikana. Havaintojen mukaan Venäjän ja Valko-Venäjän

viranomaiset helpottavat tätä liikkumista, sillä yli 90 %:lla rajan laittomasti ylittäneellä on Venäjän opiskelija- tai turistiviisumi. Myös Suomen rajalla tehtiin vuonna 2023 vastaavia havaintoja; suurimmalla osalla tulijoista oli voimassa oleva Venäjän viisumi ja suurin osa oli jo aiemmin yrittänyt tulla EU:hun Valko-Venäjän kautta. Komissio arvioi, että Venäjän ja Valko-Venäjän äskettäin sopima viisumien vastavuoroinen tunnustaminen voi helpottaa kolmansien maiden kansalaisten liikkumista Venäjän ja Valko-Venäjän välillä ja myös laitonta rajanylitystä EU:iin.

Komission näkemyksen mukaan unionin turvallisuuden ja jäsenvaltioiden alueellisen koskemattomuuden takaamiseksi jäsenvaltioiden on voitava toimia päättäväisesti ja vakaasti valvoakseen unionin ulkorajoja tehokkaasti. Jäsenvaltiot ovat vastuussa yleisen järjestyksen ylläpitämisestä ja sisäisen turvallisuuden takaamisesta alueellaan.

Komissio huomioi, että kansainvälinen oikeus ja EU:n lainsäädäntö sallivat, että jäsenvaltiot puuttuvat päättäväisesti tilanteisiin, joissa se on tarpeen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi, kunnioittaen samalla kaikkien niiden henkilöiden oikeuksia, joihin toimenpiteet kohdistuvat. Koska unionin turvallisuuteen ja jäsenvaltioiden alueelliseen koskemattomuuteen kohdistuva uhka on luonteeltaan vakava ja jatkuva, voivat jäsenvaltiot vedota perussopimuksen määräyksiin mennäkseen poikkeuksellisesti ja tiukoin edellytyksin ja unionin tuomioistuimen valvonnassa pidemmälle kuin EU:n johdossa oikeudessa tällä hetkellä säädetään.

## *2. EU:n politiikkatoimet ja operatiivinen tuki*

Tiedonannossaan komissio selventää jo tehtyjä politiikkatoimia sekä jäsenmaiden tueksi toimeenpantua operatiivista tukea. Vahvan poliittisen tuen lisäksi komissio on jo vuodesta 2021 alkaen ottanut käyttöön taloudellisia, operatiivisia ja diplomaattisia toimia reagoidakseen tehokkaasti, myös lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa.

Toimiksi komissio mainitsee mm. vuodet 2021-2025 kattavan maahanmuuttajien salakuljetuksen vastaisen toimintasuunnitelmansa. Lisäksi komissio on esittänyt tarkistuksia ihmissalakuljetusta koskevaan direktiiviin sekä tehnyt ehdotuksen asetukseksi, jolla mahdollistettaisiin toimenpiteet sellaisia liikenteenharjoittajien kohtaan, jotka helpottavat tai osallistuvat ihmiskauppaan tai ihmissalakuljetukseen. Tarkistetussa Schengenin rajasäännöstössä huomioitiin välineellistämiseen vastaaminen. Rajasäännöstössä säädetään nimenomaisesti, että maahanmuuttajien välineellistäminen voi oikeuttaa rajanylityspaikkojen väliaikaiseen sulkemiseen asianomaisilla ulkorajoilla. Toimenpiteistä on säädetty myös EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimukseen (ns. pakti) kuuluvassa kriisitilanteita ja ylivoimaisia esteitä koskevassa asetuksessa (ns. kriisiasetus). Komissio on tiedonannossa tuonut esille muilla osa-alueilla edistettävät toimet, joilla voidaan parantaa unionin yleistä häiriönsietokykyä ja kykyä reagoida erilaisiin hybridiuhkiin.

Politiikkatoimien ohella EU:n virastot ovat antaneet jäsenvaltioille operatiivista tukea tehostaen toimiaan itäisillä maaraja-alueilla. Frontex on antanut tukeaan yhteisten operatiivien ja nopeiden rajainterventioiden kautta. Europol on tukenut jäsenvaltioita ihmissalakuljetukseen liittyvissä rikostutkinnoissa. Euroopan unionin turvapaikkavirasto (EUAA) on tukenut jäsenvaltioita vastaanotto- ja turvapaikkapalvelujen vahvistamisessa.

Komissio on kohdentanut myös taloudellista tukea niille jäsenvaltioille, jotka ovat olleet paineen alla. Ensivaiheessa komissio osoitti Puolalle, Liettualle ja Latvialle yhteensä 360 miljoonaa euroa rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälineen (BMVI-rahaston) kansallisten ohjelmien täydentämiseksi. Lisäksi komissio kohdensi edellä mainittujen maiden ja Suomen käyttöön BMVI-rahaston temaattisen välineen kautta 150 miljoonan euron rahoituksen.

### 3. Asiaa koskevat oikeussäännöt

Komissio viittaa tiedonannossa Schengenin rajasäännöstöön, joka velvoittaa jäsenvaltiot suojelemaan EU:n ulkorajoja. Jäsenvaltioilla on periaatteellinen oikeus valvoa muiden maiden kansalaisten maahantuloa, oleskelua ja maastapoistumista. Jäsenvaltioiden on EU:n ulkorajoja valvoessaan samalla kunnioitettava perusoikeuksia ja palautuskiellon periaatetta. Palautuskiellon periaate suojelee henkilöitä, joiden voidaan perustellusti katsoa olevan muutoin todellisessa vaarassa joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen tai muun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kohteeksi. Periaate perustuu Geneven yleissopimukseen ja on kirjattu useisiin kansainvälisiin sopimuksiin sekä EU:n perusoikeuskirjaan ja Schengenin rajasäännöstöön.

Komissio pitää selvänä, että tällä hetkellä Venäjän ja Valko-Venäjän vastaisella EU:n ulkorajalla vihamieliset valtiot kohdistavat jäsenvaltioihin hybridihyökkäystä pyrkien horjuttamaan alueen vakautta Ukrainaa vastaan käytävän hyökkäyssodan avulla ja käyttäen samalla muuttoliikettä aseena unionin turvallisuuden heikentämiseksi. Komissio toteaaakin, että EU:n turvallisuusympäristö on muuttunut dramaattisesti verrattuna ajankohtaan, jolloin sovellettavat kansainvälisen oikeuden välineet hyväksyttiin, ja tämä voi olla tarpeen ottaa huomioon niitä sovellettaessa.

Kansallisen turvallisuuden takaaminen on kunkin jäsenvaltion vastuulla, kuten SEU-sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa todetaan. SEUT-sopimuksen 72 artiklassa tunnustetaan, että jäsenvaltiot saattavat poikkeuksellisissa olosuhteissa yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä joutua toteuttamaan toimenpiteitä, jotka poikkeavat EU:n johdetusta oikeudesta, kuten Euroopan unionin tuomioistuin on vahvistanut.

Eurooppa-neuvoston tavoin komissio tunnustaa, että jäsenvaltioiden on kyettävä tekemään se mikä niiden on tarpeen puolustautuakseen Venäjän ja Valko-Venäjän hybridihyökkäyksiltä ja taatakseen kansallisen turvallisuutensa, yleisen järjestyksensä ja suvereniteettinsa. Jäsenvaltioiden voi olla tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin, jotka saattavat merkitä vakavaa puuttumista perusoikeuksiin, kuten turvapaikka-oikeuteen ja liitännäisiin takeisiin. Perusoikeuskirjan perusoikeuksien käyttöä voidaan rajoittaa, jos siitä säädetään lailla ja ainoastaan siltä osin kuin oikeuksien keskeinen sisältö taataan, suhteellisuus- ja tarpeellisuusperiaatteet otetaan asianmukaisesti huomioon ja rajoitukset vastaavat unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Komissio tuo tiedonannossa myös esille sen, että Euroopan unioni on jo joutunut tilanteeseen, jossa perusoikeuskirjassa turvattujen perusoikeuksien rajoittaminen on ollut tarpeen tapauksessa, jossa unioni kielsi tilapäisesti tietyiltä valtion määräysvallassa olevilta venäläisiltä tiedotusvälineiltä lähetykset EU:n alueelta. Vaikka päätös vaikutti perusoikeuksiin eli sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen sekä elinkeinovapauteen, vahvasti unionin yleinen tuomioistuin sen laillisuuden. Edellä kuvatun tapauksen ohella komissio on tiedonannon alaviitteissä listannut kattavasti aihealueeseen liittyvää oikeuskäytäntöä.

Lisäksi komissio kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myös todennut, että tietyt poikkeukselliset tilanteet vaikuttavat oikeuksien tulkintaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen puitteissa.

#### 4. Yhteistyö unionin ja muiden jäsenvaltioiden kanssa

Komissio myöntää, että jäsenvaltiot, jotka ovat joutuneet vihamielisten valtioiden taholta tulevien sellaisten hybridiuhkien kohteeksi, jotka vaarantavat jäsenvaltioiden turvallisuuden ja alueellisen koskemattomuuden sekä yleisen järjestyksen, voivat ryhtyä poikkeuksellisiin toimenpiteisiin puolustautuakseen ulkoisilta uhilta.

Komissio toteaa, että toimiessaan kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseksi jäsenvaltioiden tulee noudattaa EU:n lainsäädännössä säädettyjä rajoituksia ja edellytyksiä. Komissio painottaa, että kaikkien toimenpiteiden tulee olla *oikeasuhteisia*, sopivia Venäjän ja Valko-Venäjän aiheuttamanuhan torjumiseksi ja niiden on *rajoituttava vain siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä*. Kansallisen turvallisuuden suojelemiseen tähtääviä toimenpiteitä toteuttaessaan on jäsenvaltioiden kyettävä selittämään, miksi valitut toimet ovat tarpeen ja millä perusteella. Jäsenvaltion on myös kyettävä selittämään, miksi yhteisön säännöstössä jo käytävissä olevat joustot eivät sovellu käsillä olevaan tilanteeseen. Lisäksi toimenpiteiden, jotka voivat johtaa tiettyjen perusoikeuksien rajoittamiseen, tulee olla luonteeltaan *väliaikaisia*.

Tämän lisäksi komissio kehottaa jäsenvaltioita toimimaan vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti tiiviissä yhteistyössä unionin ja sen jäsenvaltioiden kanssa. Komissio peräänkuuluttaa, että jäsenvaltiot ilmoittavat toimenpiteistään, niiden kestosta ja laajuudesta, oikeusperustasta ja siitä, miten ne aikovat noudattaa EU:n ja kansainvälisestä oikeudesta johtuvia periaatteita ja rajoituksia. Komissio muistuttaa, että unioni ei salli minkään vihamielisen valtion käyttää väärin eurooppalaisia arvojaan.

#### **EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely**

Komission tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova.

#### **Käsittely Euroopan parlamentissa**

Parlamentin jatkokäsittelystä ei ole tarkempaa tietoa. Libe-valiokunta järjesti 27.1. kuulemistilaisuuden, jossa olivat edustettuina Rajavartiolaitos ja komissio. Kuulemisessa käsiteltiin Suomen kansallisia toimenpiteitä itärajan tilanteen hallinnassa sekä väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain (482/2024) mahdolliseen soveltamiseen varautumiseksi.

#### **Kansallinen valmistelu**

EU6-jaosto (Maahanmuutto-, turvapaikka- ja kotouttamisasiat) 31.3.- 1.4.2025

EU7-jaosto (Oikeus- ja sisäasiat) 31.3.- 1.4.2025

EU13-jaosto (Kriisivarautuminen ja hybridiuhat) 31.3.- 1.4.2025

EU-ministerivaliokunta 4.4.2025

#### **Eduskuntakäsittely**

-

#### **Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**

Tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova, joten sillä ei ole välittömiä vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön. Voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mahdollistamat toimenpiteet täyttävät tiedonannon periaatteiden mukaiset välttämättömyyden, oikeasuhtaisuuden ja väliaikaisuuden edellytykset.

Rajavartiolain (578/2005) 16 §:ssä säädetään rajanylityspaikan väliaikaisesta sulkemisesta, rajanylitysliikenteen rajoittamisesta ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskitämisestä. Valtioneuvosto voi päättää asiasta, jos se on välttämätöntä vakavan yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi ja jos pykälässä säädettyt muut edellytykset täyttyvät. Rajanylityspaikkoja ei saa sulkea, rajanylitysliikennettä ei saa rajoittaa eikä kansainvälisen suojelun hakemista saa keskittää enempää kuin mikä on välttämätöntä vakavan yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi. Päätös on kumottava, kun se ei ole enää välttämätön mainitun uhan torjumiseksi.

Valtioneuvosto on rajavartiolain 16 §:n mukaisilla päätöksillään keskittänyt kansainvälisen suojelun hakemisen Suomen ulkorajoilla avoinna oleville lentoliikenteen ja vesiliikenteen rajanylityspaikoille, sulkenut itärajalla kahdeksan rajanylityspaikkaa 15.12.2023 alkaen ja sulkenut kolme huvialuksille tarkoitettua rajanylityspaikkaa 15.4.2024 alkaen. Päätösten myötä välineellistetty maahantulo Suomen itärajalla on keskeytynyt. Päätös on voimassa toistaiseksi.

Valtioneuvosto arvioi päätöksen sisältöä ja laajuutta sekä voimassaolon välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta säännöllisesti yhteistyössä sisäministeriön, Rajavartiolaitoksen ja muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa tilanteen kehittymisen perusteella. Rajavartiolaitos tuottaa kuukauden välein yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa tilanteen kehittymistä koskevan arvion. Jos arvion perusteella vaikuttaa siltä, että päätöksen edellytykset eivät enää täyty tai tilanne on muuten olennaisesti muuttunut, valtioneuvostoa on tiedotettava asiasta ja päätöksen kumoamista tai muuttamista koskeva ehdotus on vietävä valtioneuvoston käsiteltäväksi. Päätöksen voimassaolon välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta on arvioitava erityisesti suhteessa käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin keinoihin silloin, jos kansalliseen tai Euroopan unionin lainsäädäntöön tehdään asiaan vaikuttavia muutoksia. Päätös kumotaan tai sitä muutetaan, jos se ei ole enää välttämätön yleiselle järjestykselle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvan vakavan uhan torjumiseksi.

Laki väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi (482/2024) tuli voimaan 22.7.2024 ja on voimassa vuoden voimaantulosta. Laissa säädetään edellytyksistä, joiden mukaisesti valtioneuvoston yleisistunto voi päättää rajoittaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista rajatulla osalla Suomen valtakunnanrajaa ja sen välittömässä läheisyydessä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden vakavan vaarantumisen torjumiseksi. Päätös edellyttää tietoa tai perustelua epäilyä siitä, että vieras valtio pyrkii vaikuttamaan Suomeen maahantulijoita hyväksikäyttämällä, ja se voidaan tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Lain soveltaminen on viimesijainen keino tilanteen hallitsemiseksi. Valtioneuvoston päätös ei rajoita kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista muualla kuin päätöksessä tarkoitettulla alueella.

Lain mukaan kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista ei saa rajoittaa laajemmin tai pidempään kuin mikä on välttämätöntä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden vakavan vaarantumisen torjumiseksi. Valtioneuvosto arvioi päätöksen sisältöä ja laajuutta säännöllisesti tilanteen kehittymisen perusteella yhteistyössä viranomaisten kanssa. Päätös on kumottava, kun se ei ole enää välttämätön.

Lakia ei ole toistaiseksi sovellettu. Jos valtioneuvosto tekee laissa tarkoitetun päätök-

sen, päätöksessä tarkoitettulla alueella vaikuttamisen välineenä olevan henkilön maahanpääsy estetään ja jo maahan saapunut henkilö poistetaan maasta. Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus otetaan kuitenkin vastaan eräissä poikkeustapauksissa.

Hakemus otetaan vastaan, jos se on tehtävään koulutetun ja ohjeistetun rajavartiomiehen tapauskohtaisen arvion mukaan välttämätöntä lapsen, vammaisen henkilön tai muun erityisen haavoittuvassa asemassa olevan henkilön oikeuksien turvaamiseksi. Hakemus voidaan ottaa vastaan myös henkilöltä, josta lapsi, vammainen henkilö tai muu erityisen haavoittuvassa asemassa oleva henkilö on arvioinnin kuluessa todettu tosiasiallisesti riippuvaiseksi.

Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus otetaan vastaan myös, jos henkilö on esittänyt tai on tullut ilmi seikkoja, joiden perusteella tehtävään koulutetun ja ohjeistetun rajavartiomiehen tapauskohtaisen arvion mukaan on ilmeistä, että henkilö on todellisessa vaarassa joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi ensisijaisesti valtiossa, josta hän on saapunut Suomeen. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa palauttamiskiellon noudattaminen lakia sovellettaessa.

### **Taloudelliset vaikutukset**

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia.

### **Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**

Vuonna 2023 Eurooppa-neuvosto tuomitsi kaikki hybridihyökkäykset, kuten kolmansien maiden harjoittaman maahanmuuttajien välineellistämisen poliittisiin tarkoituksiin, ja ilmaisi, että unioni pyrkii päättäväisesti torjumaan tällaiset Venäjän ja Valko-Venäjän taholta tulevat hyökkäykset. Lokakuussa 2024 antamissaan päätelmissä Eurooppa-neuvosto tähdensi, että Venäjän ja Valko-Venäjän tai minkään muunkaan maan ei saa antaa käyttöä väärin arvojamme, kuten oikeutta turvapaikkaan, ja heikentää demokratioitamme. Tuolloin Eurooppa-neuvosto ilmaisi solidaarisuutensa näiden toimien kohteeksi joutuneita jäsenvaltioita kohtaan.

Hallitus valmistelee väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain voimassaolon jatkamista (SM001:00/2025).

Kuten keväällä 2024 julkaistussa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa todetaan, Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Suomeen kohdistuva hybrdivaikuttaminen erityisesti Venäjän toimesta on kasvanut merkittävästi. On todennäköistä, ettei uhka lähiaikoina pienene, vaan Suomeen kohdistuvan hybrdivaikuttamisen intensiteetti ja keinovalikoima vaihtelevat.

### **Asiakirjat**

COM(2024) 570 final

### **Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**

Jani Järäinen, SM/rajavartio-osasto  
Anne Ihanus, SM/rajavartio-osasto  
Sanna Montin, SM/maahanmuutto-osasto

### **VAHVA-tunnus**

EU/1168/2024